

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.002.01.2018

P/18/087

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/087 – Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	Łukasz Burczyk – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/22/2018 z 25 stycznia 2018 r. Emil Wojak – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/21/2018 z 25 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy, Al. prof. Sylwestra Kaliskiego 7, 85-796 Bydgoszcz ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. inż. Tomasz Topoliński – Rektor ² (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena

W okresie objętym kontrolą⁴ Uniwersytet podejmował działania w celu stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych, niemniej jednak nie zapewniły one w pełni warunków do udziału osób z niepełnosprawnością w procesie kształcenia na równych zasadach z osobami pełnosprawnymi. W regulaminach studiów określono ramy formalne uczestnictwa osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia, a w strukturze organizacyjnej wyznaczono pracownika odpowiedzialnego za koordynację poszczególnych form wsparcia kierowanych do tych osób.

Zdecydowana większość obiektów dydaktycznych była w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych, a istniejące bariery starano się sukcesywnie likwidować. UTP skutecznie i wielopłaszczyznowo wspierał niepełnosprawnych studentów, m.in. zapewniając im możliwość nieodpłatnego wypożyczenia specjalistycznego

¹ Dalej: „UTP” lub „Uniwersytet”.

² Od 1 września 2016 r. Poprzednio, tj. od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2016 r., funkcję Rektora pełnił prof. dr hab. inż. Antoni Bukaluk.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ W latach 2015-2018 (do zakończenia kontroli, tj. do 22 marca 2018 r.).

sprzętu wspomagającego, korzystania z usług tłumacza języka migowego on-line, czy też uczestniczenia w alternatywnych formach zajęć wychowania fizycznego.

Środki finansowe otrzymane przez UTP w ramach dotacji podmiotowej wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, jednakże stopień ich wykorzystania ulegał corocznie zmniejszeniu, wynosząc od 46,3% w 2015 r. do 13,6% w 2017 roku.

NIK oceniła jako niewystarczające działania UTP związane z likwidacją barier architektonicznych w dwóch budynkach dydaktycznych zajmowanych przez Wydział Rolnictwa i Biotechnologii. W budynkach tych zamontowano dwie platformy przyschodowe, nie zapewniając jednak samodzielnego dostępu do tych budynków osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zmierzające do zapewnienia studentom niepełnosprawnym warunków kształcenia i udziału w badaniach naukowych

Opis stanu
faktycznego

1.1. W obowiązujących w latach akademickich 2015/2016-2017/2018 Regulaminach Studiów UTP dostosowano organizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi ustalając m.in., że: 1) działania podejmowane w Uniwersytecie na rzecz studentów i doktorantów niepełnosprawnych koordynuje wyznaczony do tego celu pracownik UTP; 2) na wniosek studenta będącego osobą niepełnosprawną egzaminatorzy oraz osoby uprawnione do zaliczania przedmiotów mogą wyznaczyć indywidualne terminy oraz formy egzaminów bądź zaliczeń; 3) za zgodą prorektora ds. dydaktycznych i studenckich studentom niepełnosprawnym przysługuje możliwość uczestniczenia w zajęciach wraz z tłumaczem języka migowego lub asystentem osób ruchowo niepełnosprawnych i niewidomych; 4) osoby towarzyszące lub tłumacze języka migowego mogą uczestniczyć w zaliczeniach lub egzaminach, z wyjątkiem sytuacji, gdy osoby te są merytorycznie bądź zawodowo związane z przedmiotem, z którego student składa egzamin lub zaliczenie; 5) studenci niepełnosprawni mogą, w miarę dostępnych możliwości, otrzymać pomoce naukowe, jakimi dysponuje Uniwersytet; 6) w każdym przypadku niepełnosprawnemu studentowi przysługuje niezbędna pomoc ze strony pracowników Uniwersytetu w korzystaniu z bazy dydaktycznej, materiałów, urządzeń, infrastruktury i pomocy naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 168-180)

1.2. W zasadach rekrutacji na UTP, obowiązujących w okresie objętym kontrolą określono, że kandydaci niepełnosprawni lub przewlekłe chorzy, posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, podlegają takiej samej procedurze rekrutacyjnej jak wszyscy inni kandydaci, niemniej zapewnia im się pomoc i udogodnienia w procesie rekrutacji stosownie do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności, po wcześniejszym zgłoszeniu się w Dziale Spraw Studenckich lub punkcie rekrutacyjnym. Szczegółowe procedury rekrutacji na kierunki wymagające sprawdzenia umiejętności praktycznych (architektura, architektura wnętrz, wzornictwo) nie przewidywały ograniczeń dla kandydatów niepełnosprawnych chcących przystąpić do tych egzaminów.

(dowód: akta kontroli str. 182-313)

1.3. W okresie od 1 marca 2015 r. do 28 lutego 2017 r. zadania związane ze wspieraniem osób niepełnosprawnych realizował pracownik zatrudniony na samodzielnym stanowisku ds. studentów i doktorantów niepełnosprawnych, bezpośrednio podlegający prorektorowi ds. dydaktycznych i studenckich. Od 1 marca 2017 r. stanowisko to zostało zlikwidowane, a jego zadania przejął Dział Kształcenia i Spraw Studenckich⁵. Na terenie UTP nie działało zrzeszenie studentów, którego celem byłoby wspieranie kształcących się niepełnosprawnych

(dowód: akta kontroli str. 314-328, 461-468)

1.4. Uniwersytet, prowadząc działania promocyjne prezentował ofertę dydaktyczną m. in. w ramach „drzwi otwartych”, targów edukacyjnych, w mediach (w tym – mediach elektronicznych), drukowanych informatorach i broszurach, na klasycznych billboardach oraz na panelach LCD, rozmieszczonych na przystankach komunikacyjnych. W ramach powyższych działań oraz w materiałach reklamowych informowano kandydatów o oferowanych przez UTP formach wspierania studentów niepełnosprawnych, w tym o istniejących udogodnieniach. W programach ww. imprez nie zamieszczano informacji o ich dostępności dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 329-342)

1.5. UTP dysponował danymi o stopniu dostosowania poszczególnych obiektów dydaktycznych i domów studenta do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz o nadal istniejących barierach architektonicznych⁶. W latach 2015-2017 celem likwidacji tych barier m.in. instalowano windy zewnętrzne, modernizowano wewnętrzne dźwigi osobowe, montowano poręcze i balustrady przyschodowe, dostosowywano ogólnodostępne toalety.

(dowód: akta kontroli str. 343-396)

1.6. W latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 o przyjęcie na studia wyższe ubiegało się odpowiednio 3 546, 3 216 i 3 217 kandydatów. W procesie rekrutacyjnym niepełnosprawność zadeklarowało w 2016 r. – 48 osób, a w 2017 r. – 67 osób⁷. W czasie rejestracji (internetowej) kandydaci deklarowali wyłącznie fakt posiadania orzeczenia o niepełnosprawności, nie udzielając informacji dotyczących jej rodzaju. Dane takie Uniwersytet pozyskiwał na etapie składania przez zakwalifikowane osoby dokumentacji w formie papierowej, obejmującej kopie posiadanych orzeczeń.

(dowód: akta kontroli str. 397-412)

⁵ Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich powierzyła z dniem 1 listopada 2017 r. Kierownikowi Działu Kształcenia i Spraw Studenckich dodatkową funkcję koordynatora ds. stwarzania niepełnosprawnym studentom i doktorantom UTP warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, do zadań którego należało m.in.: rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych i informowanie o nich władz Uniwersytetu, gospodarowanie środkami przeznaczonymi na wsparcie osób niepełnosprawnych, realizacja dostaw i usług w ramach wydatkowania ww. środków, udzielanie doraźnej pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów zgłaszanych przez niepełnosprawnych oraz ich wspieranie w staraniach o przyznanie udogodnień, o których mowa w regulaminie studiów, prowadzenie wypożyczalni specjalistycznego sprzętu wspomagającego dla niepełnosprawnych.

⁶ Dane zgromadzono w wyniku audytu przeprowadzonego w 2016 r. przez pracownika UTP realizującego zadania związane ze wspieraniem studentów niepełnosprawnych.

⁷ UTP nie dysponował danymi za 2015 r.

1.7. W latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 ogólna liczba studentów studiów wyższych wynosiła⁸ odpowiednio 7 964, 7 743 i 7 480, w tym osób niepełnosprawnych odpowiednio 184, 184 i 162, tj. 2,3 %, 2,4 % i 2,2 %⁹. Liczba doktorantów¹⁰ wynosiła odpowiednio 147, 125 i 115, w tym doktorantów niepełnosprawnych odpowiednio sześciu, czterech i trzech, tj. 4,1 %, 3,2 % i 2,6 %¹¹. W latach 2015, 2016 i 2017 skreślono z listy studentów odpowiednio pięć, 13 i 14 osób niepełnosprawnych, przy czym nie odnotowano przypadków rezygnacji takich osób z nauki z powodu niezapewnienia przez UTP możliwości kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 413-419)

1.8. Warunkiem ubiegania się o pomoc materialną w formie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych było przedłożenie ważnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia traktowanego na równi z tym orzeczeniem. Nie przewidziano możliwości uzyskania formalnego wsparcia przez studentów, którzy nie posiadali lub nie przedstawili na Uniwersytecie orzeczenia o niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 420-421)

1.9. Oględziny 17 obiektów dydaktycznych UTP (położonych w czterech spośród sześciu istniejących lokalizacji obiektów uniwersyteckich) i ich otoczenia oraz dwóch spośród czterech domów studenta przeprowadzone pod kątem dostosowania tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych wykazały m.in., że: 1) w bezpośredniej bliskości wszystkich budynków dydaktycznych wyznaczono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych; 2) w 12 spośród 17 obiektów zainstalowano urządzenia techniczne zapewniające osobom niepełnosprawnym pełen dostęp z poziomu wejścia do kondygnacji z salami dydaktycznymi i laboratoriami, w postaci wewnętrznych i zewnętrznych dźwigów osobowych, automatycznych drzwi wejściowych, platform przyschodowych, podjazdów, balustrad i poręczy; w pozostałych pięciu obiektach¹² dostęp ten był ograniczony; 3) kabiny dźwigowe posiadały wymagane wymiary i były wyposażone w tablice przyzywowe z oznakowaniem dla osób niewidomych 4) windy i platformy były sprawne i posiadały ważne przeglądy techniczne; 5) pięć spośród 15 wind było wyposażonych w informację głosową; 6) w 12 spośród 17 budynków znajdowały się toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych; 7) biblioteka główna wraz z czytelnią były dostępne dla osób niepełnosprawnych ruchowo; 8) dojście do pomieszczenia koordynatora ds. osób niepełnosprawnych było pozbawione barier architektonicznych; 9) w Domu Studenckim F-1 znajdował się jeden segment mieszkalny przystosowany dla dwóch osób niepełnosprawnych ruchowo, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, składający się z dwóch pokoi i wspólnej dla nich łazienki; dostosowania polegały na zamontowaniu odpowiedniego

⁸ Według stanu na 30 listopada.

⁹ W tym: 69, 68 i 64 osoby z dysfunkcją narządu ruchu (chodzące); trzy, trzy i dwie osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich; osiem, siedem i sześć osób słabowidzących; 18, 14 i 14 osób głuchych lub słabosłyszących; 86, 92 i 76 osób z innym rodzajem niepełnosprawności (w tym z zaburzeniami psychicznymi i chorobami przewlekłymi).

¹⁰ Według stanu na 31 grudnia.

¹¹ W roku akademickim 2015/2016 wszyscy z dysfunkcją narządu ruchu (chodzący), w roku akademickim 2016/2017 dwie osoby z dysfunkcją narządu ruchu (chodzące) i dwie z innym rodzajem niepełnosprawności, w roku akademickim 2017/2018 wszyscy z innym rodzajem niepełnosprawności.

¹² Obiekty dydaktyczne przy ul. Bernardyńskiej 6/8, ul. Seminaryjnej 3, ul. Seminaryjnej 5 i ul. Kordeckiego 20 (budynki A i C).

wyposażenia łazienki (poręczce, siedzisko w kabinie prysznicowej, obniżone lustro) oraz dokonaniu w pokojach przeróbek części mebli i obniżenia wysokości usytuowania gniazdek elektrycznych; łączna liczba miejsc w dwóch objętych oględzinami domach studenckich wynosiła 1 209.

(dowód: akta kontroli str. 422-433)

1.10. Uniwersytet zapewniał wsparcie dydaktyczne dla studentów niepełnosprawnych w następujących formach:

- w czytelni biblioteki głównej zorganizowano stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach oraz z dysfunkcją wzroku i słuchu; stanowisko było wyposażone w komputer stacjonarny ze skanerem oraz powiększoną myszką i klawiaturą z nakładką powiększającą klawisze, przenośny powiększalnik elektroniczny, lupę stołową, urządzenie skanujące druk i odczytujące jego treść; na komputerze zainstalowano programy: dodający do systemu operacyjnego komunikaty głosowe, powiększający obraz i do rozpoznawania pisma;
- Studium Języków Obcych dysponowało jednym zestawem komputerowym dostosowanym parametrami do potrzeb osób słabowidzących i słabosłyszących, tj. zawierającym myszkę specjalistyczną, klawiaturę z nakładką powiększającą klawisze oraz oprogramowanie powiększające obraz;
- funkcjonująca na UTP wypożyczalnia specjalistycznego sprzętu wspomagającego, oferowała nieodpłatnie powiększalniki elektroniczne (pięć sztuk), dyktafony cyfrowe (10), odtwarzacze książek cyfrowych (pięć), lupy elektroniczne (pięć), skanery przenośne (dwa) i jeden aktywny wózek inwalidzki; w okresie objętym kontrolą zainteresowanie usługami wypożyczalni było niewielkie – odnotowano trzy wypożyczenia odtwarzacza i jedno dyktafonu (wszystkie w 2015 r.);
- w dziewięciu miejscach na terenie Uniwersytetu zapewniono możliwość bezpłatnego korzystania z usług tłumacza języka migowego on-line, a w dwóch miejscach – z kserokopiarki;
- stworzono i wdrożono na terenie głównego kampusu autorski system wspomagający orientację przestrzenną „UTP Assistant”, którego celem było ułatwienie poruszania się po terenie kampusu także osobom niepełnosprawnym; system obejmował: panel dotykowy zainstalowany w holu głównym rektoratu, aplikację mobilną (sieciową) skanującą kody QR i odpowiadającą funkcjonalności panelu, tabliczki z kodami QR ułatwiające nawigację wewnątrz budynków z wykorzystaniem smartfonu, drogowskazy oraz inne oznaczenia (tabliczki na salach, aulach, gabinetach) spójne z kolorystyką wprowadzoną dla wszystkich budynków kampusu; aplikacja umożliwiała m.in. oznaczenie na panelu miejsca położenia użytkownika i podstawowych punktów nawigujących na mapie kampusu (np. toalet, ksero, szatni), wyszukanie pomieszczenia i prowadzącej do niego trasy, wyszukanie pracownika UTP i lokalizację jego gabinetu, prezentowanie (na pasku „news”) bieżących wydarzeń na Uniwersytecie z opcją wyznaczenia drogi do miejsca, w którym dane wydarzenie się odbywa, a także – po zeskanowaniu legitymacji – dostarczenie studentowi informacji o jego planie zajęć;

- na stronie internetowej UTP umieszczono „Praktyczny poradnik savoir-vivre wobec osób niepełnosprawnych”¹³ oraz wskazówki dla osób prowadzących zajęcia dydaktyczne ze studentami niewidomymi i słabowidzącymi, niesłyszącymi i słabosłyszącymi i z niepełnosprawnością mowy¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 424-426, 434-451)

Wsparcie psychologiczne i psychiatryczne dla studentów z zaburzeniami psychicznymi zapewniała Przychodnia Akademicka w Bydgoszczy.

(dowód: akta kontroli str. 452)

W semestrze zimowym roku akademickiego 2017/2018 spośród 18 studentów niepełnosprawnych zobligowanych zgodnie z planem zajęć do zaliczenia wychowania fizycznego, 13 osób uczęszczało na te zajęcia wspólnie z osobami pełnosprawnymi, trzy osoby korzystały z oferowanych przez Uniwersytet alternatywnych zajęć WF (dwóch studentów z rehabilitacji ruchowej, jeden w zajęciach teoretycznych w formie wykładów nt. promocji zdrowia i zachowań prozdrowotnych), dwie osoby były całkowicie zwolnione z tych zajęć przez lekarza.

(dowód: akta kontroli str. 453-455)

Studium Języków Obcych UTP zatrudniało trzech lektorów posiadających kwalifikacje bądź doświadczenie zawodowe w nauczaniu osób z dysfunkcją wzroku lub słuchu¹⁵. Według wyjaśnienia Kierownika Działu Kształcenia i Spraw Studenckich, w pracy ze studentami niepełnosprawnymi stosowano przede wszystkim metody niewymagające bezpośredniego korzystania z pomocy dydaktycznych. Technika nauczania osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi była nastawiona na rozwijanie umiejętności werbalnego komunikowania się i rozumienia ze słuchu, natomiast przy deficytach słuchowych korzystano w szerszym zakresie z kart pracy i materiałów ilustracyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 445, 456-460)

1.11. W okresie objętym kontrolą do UTP nie złożono żadnej skargi dotyczącej niezapewnienia osobom niepełnosprawnym odpowiednich warunków kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 469)

1.12. W 2016 r. na UTP odbyło się dwudniowe bezpłatne szkolenie poświęcone funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych w środowisku akademickim. W szkoleniu udział wzięło 13 pracowników Uniwersytetu, w tym sześciu nauczycieli akademickich oraz siedmiu pracowników administracyjnych. W badanym okresie nie realizowano innych szkoleń poświęconych ww. zagadnieniu.

(dowód: akta kontroli str. 470)

1.13. W okresie objętym kontrolą Uniwersytet nie był kontrolowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie realizacji zadań dotyczących

¹³ Publikacja United Spinal Association, Jackson Heights, USA, autorstwa Judy Cohen, przetłumaczona na zlecenie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

¹⁴ Opracowane przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego w Krakowie.

¹⁵ Jedna osoba ukończyła kursy z zakresu oligofrenopedagogiki i arteterapii, jedna osoba była w przeszłości zatrudniona w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Słabowidzącej i Niewidomej w Bydgoszczy, a kolejna osoba współpracowała z tym Ośrodkiem przy przeprowadzaniu egzaminu dojrzałości.

zapewnienia pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 469)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w niektórych obiektach dydaktycznych UTP, wybudowanych do końca lat osiemdziesiątych XX wieku, nadal istniały bariery architektoniczne utrudniające dostęp i przemieszczanie się w nich osobom niepełnosprawnym, zwłaszcza z dysfunkcją narządu ruchu. I tak: dwa budynki zajmowane przez Wydział Rolnictwa i Biotechnologii¹⁶ nie posiadały żadnych dostosowań dla osób niepełnosprawnych, szatnia zlokalizowana w przyziemiu budynku rektoratu, pracownia komputerowa mieszcząca się w przyziemiu budynku zajmowanego przez Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej¹⁷ oraz nadziemne i podziemne łączniki pomiędzy budynkami głównego kampusu były niedostępne dla osób poruszających się na wózkach. Z uwagi na nieprzeprowadzanie modernizacji powyższych obiektów, nie miały do nich zastosowania przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁸. W roku akademickim 2017/2018 niepełnosprawnym studentom UTP poruszającym się na wózkach (dwie osoby) nie zaplanowano zajęć w budynkach dla nich niedostępnych.

(dowód: akta kontroli str. 424-426, 495)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Działania podjęte przez UTP, w zakresie dostosowania dwóch budynków dydaktycznych, były niewystarczające dla zapewnienia osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich możliwości samodzielnego korzystania z tych obiektów. W budynkach tych zamontowano dwie platformy przyschodowe¹⁹, jednak do obu tych budynków prowadziły zewnętrzne schody, stanowiące barierę architektoniczną dla części osób niepełnosprawnych ruchowo.

(dowód: akta kontroli str. 424-426, 483-494)

Według wyjaśnień Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich, w obydwu przypadkach zamierzano w dalszej kolejności zlikwidować istniejące bariery, jednak podjęcie decyzji o przeniesieniu w 2018 r. Wydziału Rolnictwa i Biotechnologii do głównego kampusu UTP, a tym samym o wyłączeniu obu nieruchomości z użytkowania dydaktycznego, sprawiło, że odstąpiono od planowanych w nich inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 473-482)

Ocena częściowa

Uniwersytet uregulował zasady uczestnictwa niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia oraz wyznaczył pracownika koordynującego działania wspierające te osoby. Większość obiektów uczelnianych była dostępna

¹⁶ Budynek przy ul. Seminaryjnej 5 oraz budynek A w kompleksie przy ul. Kordeckiego 20, pochodzące z XIX wieku.

¹⁷ Budynek przy ul. Seminaryjnej 3, pochodzący z XIX wieku.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1422, ze zm.

¹⁹ Platforma przy schodach prowadzących do szatni znajdującej się w przyziemiu budynku A w kompleksie przy ul. Bernardyńskiej 6/8 oraz przy schodach wiodących na pierwsze piętro budynku C w kompleksie przy ul. Kordeckiego 20; obydwa obiekty zajmował Wydział Rolnictwa i Biotechnologii. Urządzenia zakupiono odpowiednio w 2011 r. i w 2014 r. za łączną kwotę 111,5 tys. zł.

i dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych, zwłaszcza z dysfunkcjami narządów ruchu. Kolejne budynki sukcesywnie modernizowano, likwidując istniejące bariery architektoniczne. Działania podejmowane w celu wspierania osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia prowadzono wielokierunkowo, z uwzględnieniem faktycznie istniejących potrzeb.

2. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

2.1.1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego²⁰ w dniu 15 października 2015 r., na podstawie przepisów art. 94 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym²¹ zawarł z UTP umowę o udzieleniu dotacji celowej na finansowanie kosztów realizacji inwestycji pn. „Modernizacja i adaptacja budynku Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej w UTP w Bydgoszczy przy ul. Seminaryjnej 3”²². Minister udzielił dotacji na finansowanie inwestycji w latach 2015 – 2017 o wartości kosztorysowej wynoszącej 6 900,0 tys. zł²³. Sześcioma aneksami do umowy zmieniono wysokość dofinansowania do kwoty 6 899,3 tys. zł i okres dofinansowania na lata 2015–2018 oraz zwiększono wartość kosztorysową inwestycji do 9 530,6 tys. zł²⁴. W załączniku nr 1 do umowy, zawierającym opis oraz termin i harmonogram realizacji inwestycji, w pkt III ust. 10 zapisano, że zakres przedmiotowej inwestycji obejmuje przystosowanie obiektu WTilCH w sposób umożliwiający realizowanie procesu kształcenia studentów i doktorantów niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 7-43)

2.1.2. W latach 2015 – 2017 Uniwersytet otrzymał od Ministra dotację celową w łącznej wysokości 3 881,0 tys. zł²⁵ na finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów będących osobami niepełnosprawnymi²⁶

(dowód: akta kontroli str. 44-51, 54)

2.1.3. W latach 2015 - 2017 UTP otrzymał od ww. organu łącznie 984,3 tys. zł²⁷, jako dotację na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia²⁸.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 55-80)

2.2. Wykorzystanie otrzymanej dotacji wynosiło w 2015 r. 46,3% (155,3 tys. zł), 20,1% w 2016 r. (64,9 tys. zł) oraz 13,6% w 2017 r. (44,3 tys. zł). Niewykorzystane przez UTP w poszczególnych latach środki, przeznaczone na cele wskazane w art. 94 ust. 1 pkt 11 upsw, zwiększały fundusz zasadniczy UTP i przeznaczone

²⁰ Dalej „Minister”.

²¹ Dz. U. z 2017 r. , poz. 2183 ze zm., dalej: „upsw”.

²² Dalej „Modernizacja budynku WTilCh”.

²³ Harmonogram rzeczowo-finansowy przewidywał nakłady w wysokości: w 2015 r.- 1 110,0 tys. zł, w 2016 r. – 2 300,0 tys. zł, w 2017 r. – 3 490,0 tys. zł, finansowane w 100% z dotacji celowej.

²⁴ W tym 2 631,0 tys. zł z innych źródeł (pożyczka).

²⁵ W 2015 r. – 202,3 tys. zł, w 2016 r. – 1 000,0 tys. zł, w 2017 r. – 2 678,7 tys. zł.

²⁶ Dotacja celowa udzielona na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 10 upsw.

²⁷ W 2015 r. – 335,4 tys. zł, w 2016 r. – 322,3 tys. zł, w 2017 r. – 326,6 tys. zł.

²⁸ Dotacja podmiotowa udzielona na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 11 upsw.

były na realizację zadań inwestycyjnych i zakup środków trwałych dla osób niepełnosprawnych. W latach 2015, 2016 i 2017 Uniwersytet z funduszu zasadniczego wykorzystał na zakupy inwestycyjne dla osób niepełnosprawnych odpowiednio 34,0 tys. zł w 2015 r., 24,8 tys. zł w 2016 r. oraz 166,7 tys. zł w 2017 r.²⁹ Łączna kwota wydatkowanej w danym roku dotacji oraz środków UTP wydatkowanych na zadania inwestycyjne dla osób niepełnosprawnych wynosiła 189,4 tys. zł w 2015 r. (56,5% przyznanej w tym roku dotacji), 89,7 tys. zł w 2016 r. (27,8%), i 211,0 tys. zł w 2017 r. (64,6%)³⁰. Według stanu na 1 stycznia 2015 r. niewykorzystane środki z dotacji wynosiły 232,6 tys. zł, a na 1 stycznia 2018 r. - 726,9 tys. zł.

Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich wyjaśniła m.in., że początkowe znaczne wykorzystanie dotacji podmiotowych na wsparcie osób niepełnosprawnych wynikało z zapotrzebowania na sprzęt stwarzający warunki ułatwiające studiowanie osobom z różnymi dysfunkcjami. Dokonane zakupy sprzętu nagłaśniającego, laptopów, monitorów i programów dla osób niedowidzących, przystosowanie pracowni językowej dla osób niepełnosprawnych oraz finansowanie usługi tłumacza języka migowego on-line służą przez dłuższy okres czasu. Planując wykorzystanie tych dotacji uwzględniono oczekiwania zgłaszane przez studentów i doktorantów.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 81-93, 167)

2.3. W poszczególnych latach objętych badaniem UTP wykorzystał w pełni przyznane środki z dotacji na realizację inwestycji³¹, w tym służących osobom niepełnosprawnym. Zgodnie z umową z dnia 15 października 2015 r. o udzielenie dotacji celowej, na corocznie przyznaną kwotę zawierano umowy, które były rozliczane terminowo i w kwotach wynikających z umowy, po dokonaniu odbioru robót i po wystawieniu przez wykonawców faktur VAT.

(dowód: akta kontroli str. 44-51, 101-114)

2.4.1. Kontrolą objęto trzy największe wartościowo zadania inwestycyjne finansowane w całości z dotacji celowych na łączną kwotę 2 294,9 tys. zł³², tj. remont dachu budynku hali technologicznej WTilCh, remont połączeń i więźby dachu w budynku głównym WTiCh oraz wymianę stolarki okiennej w budynku głównym WTiCh.

Po przeprowadzeniu postępowania w trybie przetargu nieograniczonego wyłaniano wykonawcę, z którym zawierano umowę³³. Na podstawie protokołów końcowych odebranych robót budowlanych stwierdzono terminowe i bezusterkowe ich

²⁹ W 2015 r. wykonano dwa podjazdy dla osób niepełnosprawnych; w 2016 r. wykonano remont oraz dostosowano sanitariaty do potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, a także wykonano i zamontowano w budynku rektoratu i obiektach ościennych system wspomagający orientację przestrzenną „UTP Assistant”; w 2017 r. zamontowano dwie platformy dla osób niepełnosprawnych.

³⁰ W okresie 2015 – 2017 przyznana dotacja wyniosła 984,3 tys. zł a łączne wydatki - 494,2 tys. zł, tj. 50,2%.

³¹ Odpowiednio: w 2015 r. – 202,3 tys. zł, w 2016 r. – 1 000,0 tys. zł, w 2017 r. - 2 678,7 tys. zł.

³² Stanowiło to 59,1% wykorzystanych dotacji w kontrolowanym okresie.

³³ 1) Umowa nr AZPP.244.127.2015 zawarta 9 listopada 2015 r.; faktura na kwotę 202,3 tys. zł brutto; 2) Umowa nr AZPP.244.115.2016 zawarta 25 listopada 2016 r.; faktury na łączną kwotę 877,7 tys. zł brutto; 3) Umowa nr AZPP.244.059.2016 zawarta 25 sierpnia 2016 r.; faktury na łączną kwotę 1 214,9 tys. zł brutto.

wykonanie i na tej podstawie wykonawcy wystawiali faktury VAT, zgodnie z postanowieniami umów.

(dowód: akta kontroli str. 94-166)

2.4.2. Uniwersytet, wydając środki z dotacji celowej, zgodnie z programem inwestycyjnym prowadził również działania zmierzające do usunięcia barier architektonicznych w swoich obiektach w celu ułatwienia korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne ruchowo. Wykonano podjazd dla wózków inwalidzkich od strony parkingu do szybu dźwigu z zewnątrz budynku głównego WTilCh oraz wydzielono dwa miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych ruchowo. W przyznanej (w 2015 r.) dotacji celowej program inwestycyjny nie zakładał realizacji działań prowadzących do likwidacji barier innych niż architektoniczne.

(akta kontroli str. 81-83)

2.4.3. Wydatki rzeczowe sfinansowane środkami z dotacji podmiotowej mieściły się w katalogu zadań wskazanych na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego³⁴, a przeznaczono je m. in. na zakup³⁵: ekranów projekcyjnych, projektorów, systemu nagłośnienia sal dydaktycznych, słuchawek, laptopów, drukarki, opłatę usługi dostępu do tłumacza języka migowego on-line, konserwację dźwigów i platform przyschodowych, wykonanie poręczy dla niepełnosprawnych. Na obsługę osób niepełnosprawnych³⁶ UTP wydatkował z dotacji 41,2 tys. zł w 2015 r. (26,6% wydanych środków dotacji), 36,1 tys. zł w 2016 r. (55,7%) i 15,3 tys. zł (34,5%) w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 85-93)

2.5. Uniwersytet, oprócz dotacji z MNiSW, nie otrzymał innego wsparcia finansowego na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych, a także na realizację zadań inwestycyjnych dotyczących ww. wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 473-482)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na niski stopień wykorzystania przez UTP przyznanych w kontrolowanym okresie dotacji podmiotowych, które powinny zostać wydatkowane w roku ich otrzymania. Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich podała, że w celu optymalnego wykorzystania środków dotacji, w 2016 r. na Uniwersytecie przeprowadzony został audyt wewnętrzny, w którego trakcie dokonano inwentaryzacji istniejących potrzeb oraz wskazano obszary wymagające nakładów, przy czym były to głównie zadania związane z likwidacją barier architektonicznych. Jednak w związku z podejmowanymi równoległe działaniami prowadzącymi do konsolidacji terytorialnej UTP odstąpiono od zaplanowanych już inwestycji w części

³⁴ Dalej: "MNiSW".

³⁵ Zakupu wyposażenia dokonywano do kwoty 3,5 tys. zł, stosownie do wytycznych MNiSW.

³⁶ Koszty zatrudnienia pracownika zajmującego samodzielne stanowisko ds. studentów i doktorantów niepełnosprawnych w okresie 2015 r. – luty 2017 r. opłacano w całości ze środków dotacji podmiotowej, natomiast od marca 2017 r. ze środków tej dotacji wypłacano po 500 zł miesięcznie dla osoby, która przejęła obowiązki ww. pracownika.

budynków nie znajdujących się w głównym kampusie, które mają zostać opróżnione i przeznaczone na sprzedaż.

(dowód: akta kontroli str. 473-482)

Ocena częściowa

W ocenie NIK wydatkowanie środków finansowych otrzymanych przez UTP w ramach dotacji podmiotowej było zgodne z ich przeznaczeniem, jednakże stopień wykorzystania środków dotacji w roku jej przyznania nie przekraczał połowy jej wartości, ulegając zmniejszeniu od 46,3% w 2015 r. do 13,6% w 2017 roku.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷, wnosi o opracowanie i realizację koncepcji wykorzystania zainstalowanych w budynkach Wydziału Rolnictwa i Biotechnologii dwóch platform przyschodowych, niedostępnych dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

kontrolerzy
Łukasz Burczyk
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

.....
podpis

.....
podpis

³⁷ Dz.U. z 2017 r., poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”

Emil Wojak
główny specjalista kontroli
państwowej

.....
Podpis